

Model ekonomiczny gospodarstwa opiekuńczego

Opracowanie:

Dr inż. Jarosław Mikołajczyk

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Tarnowie

Kraków 2020

Spis treści

Moduł I. Gospodarstwo rolnicze i jego działalność	3
Wprowadzenie	3
Zasoby czynników produkcji	4
Produkcja rolnicza	5
Wyniki ekonomiczne	6
Reasumpcja modułu I	6
Moduł II. Koszty uruchomienia działalności	7
Wprowadzenie	7
Opis wariantów	7
Objaśnienia	8
Reasumpcja modułu II	9
Moduł III. Kalkulacja opłacalności działalności opiekuńczej	10
Wprowadzenie	11
Szacunek wydatków	12
Szacunek wpływów	12
Rachunek wyników	13
Stan gotówki	14
Projekcje finansowe działalności opiekuńczej	14
Reasumpcja modułu III	17
Podsumowanie	17

Moduł I

Gospodarstwo rolnicze i jego działalność

Wprowadzenie

Działalność opiekuńcza wymaga zaangażowania czasowego ze strony rolnika. Prowadzenie jej nie może w związku z tym konkurować o zasób pracy z działalnością rolniczą, gdyż koszt najmu zewnętrznej siły roboczej do wykonywania prac w produkcji rolniczej mógłby być wyższy od potencjalnych dochodów możliwych do uzyskania z działalności opiekuńczej. Gospodarstwo podejmujące się prowadzenia działalności opiekuńczej powinno więc być stosunkowo niewielkie obszarowo, posiadać wystarczające wyposażenie w siłę roboczą własną, mieć odpowiednie wyposażenie w majątek trwały (głównie w tym wypadku posiadać odpowiedni budynek mieszkalny) i zajmować się tradycyjną produkcją polową i ewentualnie zwierzęcą. Niewielkie zasoby ziemi w połączeniu z prowadzeniem tradycyjnych upraw polowych (głównie zboża, okopowe, pastewne) i chowem tradycyjnych zwierząt gospodarskich (głównie bydło, trzoda chlewna) uniemożliwiają osiągnięcie pozwalających na utrzymanie rodziny rolniczej dochodów zmuszając tym samym do poszukiwania dodatkowych źródeł zarobkowania. Prowadzenie działalności opiekuńczej będzie miało za zadanie uzupełnienie dochodów gospodarstwa rolniczego. Odpowiednimi obiektami spełniającymi powyższe kryteria są gospodarstwa małe ekonomicznie. Charakteryzując modelowy obiekt przyjęto uśrednione, publikowane dla 2018 r. dane FADN dotyczące gospodarstw małych ekonomicznie (mieszczących się w przedziale od 8 000 do 25 000 Euro Standardowej produkcji). Gospodarstw takich w bazie FADN było 4344, a reprezentowały 307 441 funkcjonujących w całej Polsce. Oczywistym jest, że działalność opiekuńczą mogą prowadzić także obiekty reprezentujące inne klasy wielkości, wiąże się to jednak z konkurencją ze strony zarobkowej pracy zawodowej w sektorach pozarolniczych w przypadku podmiotów mniejszych ekonomicznie (najczęściej już, ze względów niewielkiego dochodu z działalności rolniczej praca zawodowa w tych gospodarstwach jest podejmowana), oraz wystarczająco wysokimi dochodami z działalności rolniczej w gospodarstwach większych ekonomicznie. Poniżej dokonano ogólnej charakterystyki modelowego gospodarstwa.

Zasoby czynników produkcji

Ziemia

Ogólna powierzchnia ziemi wynosi 16,28 ha. Powierzchnia użytków rolnych modelowego podmiotu wynosi 15,2 ha (93,4% powierzchni ogólnej). Wg danych FADN 3,1 ha z tej powierzchni to grunty dzierżawione (wywiera to wpływ na poziom kosztów – czynsz dzierżawny). 1,08 ha stanowią lasy. W strukturze użytków rolnych dominowały grunty orne stanowiąc 66,9% powierzchni. Łąki i pastwiska zajmowały 25,3% powierzchni użytków rolnych, a sady i plantacje trwałe 3,6%. Ok. 3,6% powierzchni użytków rolnych zajmowały odłogi, ugory i grunty wyłączone z użytkowania.

Praca

Gospodarstwo rolnicze angażuje 1,579 AWU, tj. 3540 h pracy rocznie. W tym 3378 h rocznie stanowi zaangażowanie pracy własnej, co przekłada się na 1,504 FWU. W pracę w gospodarstwie rolniczym jest więc zaangażowane 1,5 etatu własnej siły roboczej. Dla potrzeb funkcjonowania gospodarstwa opiekuńczego niezbędne jest zaangażowanie dodatkowo 1,1 FWU siły roboczej (wyjaśnienie w module III). Oznacza to, że dla potrzeb prowadzenia działalności rolniczej i działalności opiekuńczej opartej na nakładach pracy własnej w gospodarstwie muszą zamieszkiwać trzy dorosłe osoby (najlepiej w wieku produkcyjnym).

Kapitał

Według FADN gospodarstwa małe ekonomicznie dysponowały w 2018 r. przeciętnie majątkiem o wartości 664 098 zł, z czego 594838 zł (89,6%) stanowił majątek trwały. Zdecydowana większość majątku finansowana była środkami własnymi – udział kapitału własnego w pasywach wynosi 89,6% - podobnie jak w przypadku udziału majątku trwałego w aktywach ogółem. Dla celów prowadzenia działalności opiekuńczej istotnym zasobem jest budynek mieszkalny. Przeciętna wartość budynków wynosiła 132 595 zł. Poza wartością (uzależnioną jednak mocno od stanu budynków i położenia geograficznego) istotniejszym jest powierzchnia. Liczba pomieszczeń i wyposażenie. Pod działalność opiekuńczą konieczne jest przeznaczenie jednego dość dużego pomieszczenia, w którym przebywać będą podopieczni. Pomieszczenie powinno być wyposażone w meble do wypoczynku i spożywania posiłków. Powinno także mieć łatwy dostęp do łazienki i toalety. Ze względów praktycznych powinno być ulokowane na parterze, blisko pomieszczeń kuchennych. Konieczne wydaje się także wyodrębnienie dwóch niewielkich pomieszczeń dla potrzeb odpoczynku

podopiecznych, lub w razie potrzeby ich izolacji. Pomieszczenia te powinny być wyposażone w łóżka.

Produkcja rolnicza

Gospodarstwa małe ekonomicznie funkcjonujące w bazie danych FADN reprezentują średnio mieszany typ produkcyjny. Zajmują się więc zarówno produkcją roślinną, jak i zwierzęcą. Zróżnicowanie produkcji daje szerokie możliwości wykorzystania produktów na własne potrzeby, co jest niewątpliwym atutem przy podejmowaniu działalności opiekuńczej.

W produkcji roślinnej dominują zboża, zajmując 56,1% powierzchni użytków rolnych. Pozostałe uprawy polowe zajmują 9,7% powierzchni użytków rolnych. Ok. 27,9% powierzchni użytków rolnych zajmują uprawy pastewne (głównie łąki i pastwiska). Przeciętne plony pszenicy wynosiły 47,3 dt/ha i były znacząco niższe od średnich plonów w całej populacji polskiego FADN. Wartość produkcji roślinnej wynosiła w 2018 r. 42 283 zł.

Przeciętne pogłowie inwentarza żywego wynosiło 8,8 LU (jednostki przeliczeniowej zwierząt - dawniej sztuki duże SD) na gospodarstwo. W produkcji zwierzęcej dominowało bydło stanowiąc 64,2% stanu inwentarza. Drugą pozycję zajmowała trzoda chlewna stanowiąc 30,9% inwentarza. Przeciętna obsada zwierząt wynosiła 1,24 LU/ha, będąc tylko nieznacznie niższą od średniej dla całej populacji FADN. Wartość produkcji zwierzęcej wyniosła w 2018 r. przeciętnie 29 789 zł.

Wyniki ekonomiczne

Przeciętna wartość produkcji małych gospodarstw rolniczych wynosiła nieco ponad 73 177 zł, a koszty ogółem 68 630 zł (tabela 1).

Tabela 1. Wybrane wyniki ekonomiczne małego ekonomicznie gospodarstwa rolnego w 2018 r. (w zł)

Wyszczególnienie	Wartość
Produkcja ogółem	73 177
Wartość produkcji roślinnej	42 283
Wartość produkcji zwierzęcej	29 789
Koszty ogółem	68 630
Dopłaty do działalności operacyjnej	24 554
Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego	26 602
Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego na osobę pełnozatrudnioną rodziny	17 682

Źródło: Dane FADN.

Małe ekonomicznie gospodarstwo rolne generuje niewielką wartość dochodu rocznie. Można także dostrzec bardzo duże znaczenie dopłat do działalności operacyjnej w generowaniu dochodu. Przeciętnie na jedną osobę pełnozatrudnioną rodzinnej siły roboczej

dochód wyniósł w 2018 r. nieco ponad 17,5 tys., co daje 1473 zł miesięcznie. Dla porównania warto wskazać, że w kolejnej klasie wielkości (gospodarstwa średnio-małe) przeciętny miesięczny dochód wyniósł ponad 3,5 tys. zł na osobę, zbliżając się do średniego krajowego wynagrodzenia netto. Był to więc poziom dochodów, który eliminował podstawowy bodziec ekonomiczny do ewentualnego podejmowania działalności opiekuńczej (gospodarstwa te nie potrzebują poszukiwać dodatkowych źródeł dochodów). Realizacja zadań opiekuńczych przez małe ekonomicznie gospodarstwa rolnicze dawałaby im szansę na zwiększenie dochodu i lepsze funkcjonowanie w poparciu o posiadane zasoby.

Reasumpcja modułu I

Małe ekonomicznie gospodarstwa, których w Polsce w 2018 r. było wg danych FADN 307 441 są podmiotami odpowiednimi do prowadzenia działalności opiekuńczej i to z ich grona powinny się rekrutować podmioty realizujące tę działalność.

Moduł II

Koszty uruchomienia działalności

Wprowadzenie

W zależności od zasobów gospodarstwa, wieku, powierzchni, wyposażenia i stanu budynku mieszkalnego oraz jego otoczenia, koszty mogą być bardzo zróżnicowane. W skrajnych wypadkach mogą zupełnie nie występować (przy prowadzeniu już obecnie działalności agroturystycznej nastawionej na przyjmowanie osób z niepełnosprawnościami), lub sięgać kilkudziesięciu tysięcy złotych. Przyjęte w zestawieniu kosztów kwoty są wyłącznie wartościami orientacyjnymi, mającymi uzmysłowić indywidualność szacowania kosztów. Dla potrzeb poniższych wyliczeń przyjęto dwa warianty już istniejącego wyposażenia gospodarstw podejmujących działalność opiekuńczą. Obydwa warianty zakładają istnienie infrastruktury mieszkaniowej (pomieszczeń) niezbędnej do prowadzenia działalności, oraz posiadanie przez gospodarstwo domowe sprzętu i wyposażenie niezbędnego do podejmowania podopiecznych (np. wyposażenie kuchni). Warianty zakładają również, że produkcyjne funkcjonowanie gospodarstwa rolniczego i opieka nad seniorami są odrębnymi działalnościami prowadzonymi w tym samym podmiocie, stąd oszacowane dalej koszty (zarówno założenia, jak i prowadzenia działalności) dotyczą wyłącznie działalności opiekuńczej.

Opis wariantów

W wariantcie I gospodarstwo prowadziło dotychczas działalność agroturystyczną. Posiada 5 wyposażonych czteroosobowych pokoi (po ok 15 m²) do prowadzenia działalności. Z tych pokoi do prowadzenia działalności opiekuńczej będą wykorzystywane 2). Wspólne pomieszczenie o powierzchni 25 m² z dostępem do łazienki z ubikacją oraz osobnej ubikacji. Gospodarstwo posiada również odpowiednią infrastrukturę w postaci wolnostojącej altany - wiaty z grillem, ławek, czterech sztuk rowerów. Koszty związane z uruchomieniem działalności obejmować będą jedynie odświeżenie pomieszczeń (malowanie i drobne naprawy), instalację w jednym z pokoi do nocowania gości sprzętu sportowo-rekreacyjnego i założenie ogrodu z produkcją warzyw na potrzeby własne gospodarstwa opiekuńczego.

W wariantcie II gospodarstwo posiada odpowiednie pomieszczenia, które można wykorzystać do prowadzenia działalności (pokój dzienny o powierzchni 25 m², dwa mniejsze pokoje o powierzchni 15 m²). Pomieszczenia te mają dostęp do łazienek i ubikacji.

Gospodarstwo nie posiada jednak żadnej infrastruktury i przed rozpoczęciem działalności konieczne będzie jej zbudowanie. Konieczne będą również drobne remonty pomieszczeń przeznaczonych do prowadzenia działalności i ich wyposażenie.

Wydatki związane z dostosowaniem obiektu i infrastruktury zestawiono dla zakładanych wariantów w tabeli 2.

Tabela 2. Kalkulacje kosztów uruchomienia działalności

Rodzaj kosztu/wydatku	Wydatki (w zł)		Przewidywany okres użytkowania w latach	Rata amortyzacji	
	Wariant I	Wariant II		Wariant I	Wariant II
	Malowanie pomieszczeń	2915		2915	5
Dostosowanie pomieszczeń	842	842	5	168	168
Zakup mebli	0	6750	10	0	675
Zakup kołdry, poduszki, koce, pościel, ręczniki (oferty Jysk)	0	880	3	0	293
Zakup sprzętu sportowo-rekreacyjnego	2010	4010	10	201	401
Budowa/montaż wiaty – altany i zakup wyposażenia	0	9222	10	0	922
Założenie ogrodu	1900	1900	1		
Razem	7667	26519	x	952	3043

Źródło: Opracowanie własne.

Objaśnienia

1. Odmalowanie pomieszczeń przeznaczonych do działalności we własnym zakresie. Koszt obejmuje zakup farb (Farba wewnętrzna DESIGNER WHITE 10 l + 10% gratis Biała Matowa BECKERS – 150 zł; 3 opakowania do 1 pomieszczenia wspólnego i 2 pokoi, Farba wewnętrzna EASYCARE KUCHNIA I ŁAZIENKA 2.5 l Biała Satynowa DULUX – 80 zł; 3 opakowania do dwóch łazienek i odrębnej ubikacji), zakup narzędzi i pozostałych materiałów (wałek malarski z kuwetą – 40 zł, pędzle – 10 zł, taśma malarska – 30 zł, folia ochronna – 30 zł, szpachla do napraw – 15 zł). Robocizna własna.
2. Uchwyty łazienkowe dla osób niepełnosprawnych (ścienne stałe 40 zł/ szt. – 6 szt., uchylne do ubikacji 110 zł/szt. – 2 szt., kołki do montażu -40 zł/ opakowanie), maty antypoślizgowe (1,5 m x 0,75 m – 16 zł / szt. – 2 szt.), taboret pod prysznic (60 zł/ szt. – 1 szt.), podpórka inwalidzka/balkonik (250 zł/ szt. – 1 szt.). Robocizna własna.

3. Stół z krzesłami (zestaw na 10 osób – ok 2000 zł), sofa (narożna – 2600 zł), szafka TV (300 zł), TV (50'' – 1600 zł), radio (250 zł).
4. Zakup 4 kompletów pościeli i ręczników (przyjęto ofertę Jysk kołdra – 80 zł/szt, poduszka 30 zł/szt., koc – 45 zł/szt., pościel – 50 zł/szt., ręcznik duży – 15 zł/szt.
5. Rowerek stacjonarny (500 zł), orbitrek (500 zł), drabinka (450 zł), materace (280 zł/ szt. Zakup 2 szt.), rowery (500 zł/ szt. Zakup 4 szt. w wariacie II).
6. Zakup altany z montażem (ALT DREW COSMO oferta Słońce 6x4 6800 zł/szt. - montaż własny, dostawa 1500 zł – możliwy odbiór własny, montaż producenta dodatkowe 800 zł, zakup kotw 24 zł/ szt. – 8 szt., cement – ok. 150 kg i piasek - ok 2200 kg do stóp fundamentowych – cement ok. 150 kg, tj. ok 60 zł, piasek ok 2,2 t – tj., ok 30 zł), grill – 140 zł, ławki (60 zł./szt. – 2 szt.) stół z ławkami (380 zł)
7. Koszty będą ponoszone corocznie, stąd rozliczone zostały w przepływach pieniężnych, jako wydatek (w odróżnieniu od pozostałych skalkulowanych kosztów, które rozliczone zostały wyłącznie w rachunku wyników, jako amortyzacja). Założenie ok 1 ha ogrodu warzywnego z podstawowymi warzywami (marchew, pietruszka, seler, cebula, czosnek, ćwikła, chrzan, ogórek gruntowy itd.) Nasiona (w zależności od struktury i doboru roślin- ok 1000 zł), nawozy (ok. 400 zł), drzewka, krzewy i oznakowanie (rocznie 1-2 sadzonki drzew owocowych i 1-2 krzewów – ok. 150 zł; tabliczki, drabinki, sznurki, ogrodzenia, skrzynki, worki itp. – 350 zł). Do założenia i urządzenia ogrodu wykorzystuje się pracę własną oraz materiały dostępne w gospodarstwie rolniczym. Planowane jest wykonywanie większości prac przez podopiecznych. Pozwoli to zaoszczędzić na zabiegach agrotechnicznych i środkach ochrony roślin, których użycie ze względu na niewielką powierzchnię poszczególnych upraw byłoby kosztowne.

Reasumpcja modułu II

W zależności od stanu i wyposażenia obiektu wydatki związane z uruchomieniem działalności opiekuńczej mogą być bardzo zróżnicowane. Powinno się dążyć do wykorzystania już istniejących zasobów w gospodarstwach agroturystycznych. Trzeba jednak brać pod uwagę fakt, że zasoby te także zbudowano z ponoszeniem wydatków i działalność opiekuńcza powinna uwzględnić ich zwrot ekonomiczny.

Moduł III

Kalkulacja opłacalności działalności opiekuńczej

Wprowadzenie

Koszty prowadzenia działalności opiekuńczej uzależnione będą od wielu czynników. Poniższe kalkulacje przeprowadzono dla modelowego obiektu i w każdym indywidualnym przypadku mogą one stanowić jedynie wzorzec wyliczeń.

Szacunek wydatków

Rachunek przepływów pieniężnych – objaśnienia

1. Wyżywienie. Przyjęto wyżywienie oparte o własne przygotowanie posiłków wg założeń mięso (10,00 zł), warzywa (3,00 zł), napoje (2,00 zł na cały dzień). Szacunek dotyczy jednego pełnego posiłku dziennie dla 8 osób i 22 dni opieki miesięcznie. Ewentualne przekąski z własnej produkcji (sad, warzywa) są wliczane w koszty funkcjonowania działalności opiekuńczej na poziomie kosztów produkcji (utrzymanie ogrodu), a nie po wartości produktów. Miesięczną kwotą skalkulowano na 2816 zł
2. Zakupy materiałów i surowców. Uwzględniono miesięczny wydatek na zakup materiałów do produkcji manualnej (papier, farby, glina itp.) w kwocie 50 zł na podopiecznego, zakup środków czystości (papier toaletowy, ręczniki papierowe, mydło, płyn do dezynfekcji) w kwocie 50 zł miesięcznie na podopiecznego (koszty materiałów papierniczych i środków czystości skalkulowano na ok 800 zł miesięcznie), a także poniesione w marcu, kwietniu i maju koszty założenia ogrodu (materiał siewny, corocznie 2-4 sadzonki drzew i krzewów owocowych, nawozy, tyczki) w kwocie 1900 zł rocznie.
3. Transport. Przyjęto w założeniu, że większość podopiecznych będzie samodzielnie, lub z pomocą rodziny docierać do gospodarstwa. Zakłada się, że codziennie przeciętnie 3 osoby będą potrzebowały transportu na etapie dostania się z gospodarstwa, lub powrotu do domu, a także w sytuacjach nagłych. Założono pokonywanie 20 km dziennie, przez 22 dni sprawowania opieki miesięcznie. Koszt przejechanych km wyceniono przy wykorzystaniu „kilometrówki” wynoszącej 0,8358 zł/km. Koszty użytkowni własnego samochodu związane z działalnością opiekuńczą oszacowano na 368 zł miesięcznie.

4. Energia, ogrzewanie, gaz, woda.

Energia elektryczna – Punktem wyjścia było statystyczne zużycie energii na osobę w Polsce wynoszące w 2018 r. 825 kWh. Obliczono na tej podstawie zużycie dzienne, a następnie zużycie miesięczne na 8 podopiecznych i 22 dni opieki miesięcznie. Tak określone zużycie przemnożono przez wskaźnik 0,33 (wynikający z przebywania na terenie gospodarstwa przez 8 godzin dziennie (czyli 1/3 doby) i przez cenę prądu 0,57 zł/kWh (przyjęto cennik TAURON). Uzyskano miesięczny koszt wynoszący 75 zł. W przypadku zużycia energii elektrycznej nie bez znaczenia jest fakt, że podopieczni nie korzystają w pełnym zakresie ze sprzętu elektrycznego gospodarstwa opiekuńczego (pralki, komputery itd.). Ponadto na zużycie energii elektrycznej duży wpływ będzie miał rodzaj wyposażenia gospodarstwa (np. technologie energooszczędne, oświetlenie LED).

Ogrzewanie: Koszt ogrzewania pomieszczeń nie wzrośnie wyniku przyjęcia podopiecznych. Większość domów na wsi ma jednak połączone ogrzewanie pomieszczeń i ogrzewanie wody. Stąd w sezonie grzewczym może wzrosnąć zapotrzebowanie na opał. Brak jest norm określających zużycie. W zależności od podejścia i dostępnych w gospodarstwie technologii można osiągnąć rozbieżne wartości. Najprostsze podejście opiera się na ok. 5% wzroście zużycia opału w sezonie grzewczym na dobę na każdą dodatkową osobę (takowe rozwiązanie przyjęto w niniejszym szacunku. Bardziej skomplikowane podejścia opierają się na obliczeniu energii niezbędnej do ogrzania wody. Przyjęto wyjściowe zużycie węgla w sezonie grzewczym (15 października – 25 kwietnia) wynoszące 5 t. (budynek o powierzchni użytkowej ok 300 m² bardzo dobrze ocieplony). Przyjęcie założenia wzrostu zużycia węgla o 5% na każdego podopiecznego oznacza wzrost zużycia łącznie o 40% przy 8 podopiecznych, a w ujęciu fizycznym o 2 t, co przy cenie około 860 zł/t, przekłada się na wydatek rzędu 1720 zł rozłożony (dla uproszczenia rachunku) na cały rok.

Woda: Normatywne zużycie wody na 1 osobę wynosi 80-100 l/dobę. Przyjmując przebywanie na terenie gospodarstwa przez 8 godzin dziennie, przez 22 dni miesięcznie zużycie wody szacunkowo wyniesie 5,33 m³ wody (zimnej), co przy cenie 3,2 zł za m³ przełoży się na 16,73 zł miesięcznie. Rocznie przełoży się to na zużycie ok 64 m³ i 200 zł. W przypadku poboru wody ze studni wydatek ten może nie występować.

Kanalizacja: Zużycie wody determinuje wydatki za korzystanie z kanalizacji. Punktem wyjścia jest zużycie wody (5,33 m³ wody miesięcznie i 64 m³ rocznie). Cenę za ścieki odprowadzane do kanalizacji sanitarnej przyjęto na poziomie 4,65 zł/ m³, co przekłada się na koszt miesięczny w kwocie ok 25 zł i roczny ok 297 zł.

5. Koszty administracyjne i telekomunikacyjne. Przyjęto opłatę abonamentu za telefon komórkowy w kwocie 50 zł miesięcznie. Ponadto do kosztów tych można ewentualnie zaliczyć abonament RTV w kwocie 245,15 zł (przy zapłacie za cały rok) i np. ofertę telewizji kablowej (np. abonament UPC internet+TV w kwocie 123 zł miesięcznie). W niniejszej kalkulacji wydatki te pominięto.

Szacunek wynagrodzenia właściciela Rachunek przepływów pieniężnych – objaśnienie

1. Przyjęto, że do opieki niezbędne będą nakłady pracy w wymiarze odpowiadającym 1,1 osoby pełnozatrudnionej rodzinnej siły roboczej (FWU). Jedna osoba niezbędna jest do stałej opieki, co przy 8 godzinnym pobycie przekłada się rocznie na pełny etat (osoba prowadząca FWU). Niezbędny jest też niewielki nakład pracy kolejnej osoby (np. w takcie przywozu, lub odwózki któregoś z podopiecznych, serwowania posiłku, rozdzielania grupy itd.), stąd przyjęto dodatkowy nakład 0,1 FWU rocznie. Należy wziąć pod uwagę, że podopieczni są osobami dorosłymi (wprawdzie w różnym stanie zdrowia i stopniu aktywności), ale wzajemnie także mogą na siebie uważać. Przyjęto, że osoba pełnozatrudniona powinna osiągać dochody na poziomie co najmniej najniższego krajowego wynagrodzenia za pracę. Założenie prowadzenia działalności opiekuńczej na zasadach rozwiązań i rozliczeń gospodarstwa rolniczego „zwalnia” rolnika z podatku dochodowego i składek ZUS, stąd wynagrodzenie za FWU powinno odpowiadać najniższemu wynagrodzeniu netto, co przy obecnym wynagrodzeniu 2600 zł brutto przekłada się na kwotę ok 1920 zł. Na takim poziomie przyjęto minimalne wynagrodzenie 1 FWU związanego z działalnością opiekuńczą. Przy 1,1 FWU daje to kwotę wynagrodzenia na poziomie 2112 zł miesięcznie (25344 zł rocznie).

Szacunek wpływów

Rachunek przepływów pieniężnych – objaśnienie

1. Wpływy od podopiecznych.

Kwotę wpływów od jednego podopiecznego oszacowano biorąc pod uwagę konieczność pokrycia kosztów oraz uzyskania dochodu na 1 FWU odpowiadającego najniższemu wynagrodzeniu netto w gospodarce narodowej w 2020 r. Kwota ta wyniosła 875 zł miesięcznie. Przy 8 podopiecznych projektowane wpływy powinny wynieść 7000 zł miesięcznie (84 000 zł rocznie).

2. Wpływy ze sprzedaży produktów.

Przyjęto roczną kwotę na poziomi wydatków na artykuły biurowe i artystyczne niezbędne do wykonywania prac artystycznych przez podopiecznych. Wpływy te wynoszą 4800 zł rocznie (średnio miesięcznie 400 zł) i ewentualne ich niewystąpienie nie wywrze wpływu na osiągnięcie minimalnej dochodowości całego przedsięwzięcia. Wpływy te związane są z uczestnictwem w kiermaszu i w praktyce najczęściej nabywaniem przez rodziny podopiecznych ozdób świątecznych i drobnego rękodzieła.

Rachunek wyników

Szacunek kosztów

Opiera się na oszacowanych w rachunku przepływów pieniężnych wpływach. Jedynym odstępstwem jest ujęcie w kosztach amortyzacji, będącej wynikiem liniowego rozliczenia w czasie poniesionych przed rozpoczęciem działalności wydatków związanych z uruchomieniem działalności.

1. Amortyzacja

Wariant I. Roczna rata amortyzacji wynosi ok. 950 zł i jest wynikiem poczynionych zakupów i przewidywanego okresu użytkowania zakupionych środków (oszacowana w Module II niniejszego opracowania).

Wariant II. Roczna rata amortyzacji wynosi ok 3040 zł, a jej wysokość wynika z konieczności doposażenia gospodarstwa nie mającego dotychczas zaplecza agroturystycznego.

Szacunek dochodu

1. Dochód z działalności opiekuńczej jest wynikiem zestawienia przychodów z tej działalności i jej kosztami (bez wynagrodzenia pracy własnej). Uzyskany dochód netto pozwala na pokrycie wynagrodzenia własnej siły roboczej zaangażowanej w działalność opiekuńczą (1,1 FWU) oraz pozostawia w gospodarstwie niewielką

rezerwę (która w razie niewystąpienia przychodów ze sprzedaży prac podopiecznych pozwoli na utrzymanie na niezmiennym poziomie opłaty pracy własnej).

Stan gotówki

Zakłada się istnienie zasobu gotówki na start (w dniu uruchomienia działalności i po dokonaniu niezbędnych wcześniejszych inwestycji) w kwocie 5000 zł. Realizacja założeń pozwoli na utrzymanie powolnego, ale stałego wzrostu stanu gotówki z prowadzonej działalności umożliwiając tym samym przyszłe inwestycje odtworzeniowe. Jednocześnie pozostawia pewien „bufor bezpieczeństwa” dla wzrostu, bądź pojawienia się nowych kosztów.

Projekcje finansowe działalności opiekuńczej

Tabele od 3 do 5 zawierają kalkulacje dochodowości zakładanych wariantów ekonomicznych gospodarstw opiekuńczych. Kalkulacje dotyczą wyłącznie aspektu opiekuńczego funkcjonowania gospodarstw, które poza dochodami z działalności opiekuńczej osiągać będą także dochodu z działalności rolniczej (Moduł I niniejszego opracowania).

Tabela 3. Projekcja rachunku przepływów (w zł) Wariant I i II

Wyszczególnienie	ROK			Średni miesiąc
	I	II	III	
I. GOTÓWKA POCZĄTKOWA	5000	12035	19070	-
WPŁYWY				
wpływy od podopiecznych	84000	84000	84000	7000
wpływy ze sprzedaży produktów	4800	4800	4800	400
II. RAZEM WPŁYWY	88800	88800	88800	7400
WYDATKI				
wyżywienie (własne)	33792	33792	33792	2816
zakupy materiałów i surowców	11500	11500	11500	958
transport	4413	4413	4413	368
energia, ogrzewanie, woda	3116	3116	3116	260
usługi obce	3000	3000	3000	250
koszty administracyjne i telekomunikacyjne	600	600	600	50
III. RAZEM WYDATKI	56421	56421	56421	4702
wynagrodzenie opiekuna	25344	25344	25344	2112
VIII. GOTÓWKA KOŃCOWA	12035	19070	26105	-

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 4a. Projekcja rachunku wyników (w zł) Wariant I

Wyszczególnienie	ROK			Średni miesiąc
	I	II	III	
PRZYCHODY				
od podopiecznych	84000	84000	84000	7000
ze sprzedaży produktów	4800	4800	4800	400
I. RAZEM PRZYCHODY	88800	88800	88800	7400
KOSZTY				
wyżywienie (własne)	33792	33792	33792	2816
zakupy materiałów i surowców	11500	11500	11500	958
transport	4413	4413	4413	368
energia, ogrzewanie, gaz, woda	3116	3116	3116	260
usługi obce	3000	3000	3000	250
koszty administracyjne i telekomunikacyjne	600	600	600	50
amortyzacja	952	952	952	79
II. RAZEM KOSZTY UZYSKANIA PRZYCHODÓW	57373	57373	57373	4781
III. DOCHÓD	31427	31427	31427	2619
odpis na cele konsumpcyjne	25344	25344	25344	2112
IV. ZYSK POZOSTAŁY	6083	6083	6083	507

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 4b. Projekcja rachunku wyników (w zł) Wariant II

Wyszczególnienie	ROK			Średni miesiąc
	I	II	III	
PRZYCHODY				
od podopiecznych	84000	84000	84000	7000
ze sprzedaży produktów	4800	4800	4800	400
I. RAZEM PRZYCHODY	88800	88800	88800	7400
KOSZTY				
wyżywienie (własne)	33792	33792	33792	2816
zakupy materiałów i surowców	11500	11500	11500	958
transport	4413	4413	4413	368
energia, ogrzewanie, gaz, woda	3116	3116	3116	260
usługi obce	3000	3000	3000	250
koszty administracyjne i telekomunikacyjne	600	600	600	50
amortyzacja	3043	3043	3043	254
II. RAZEM KOSZTY UZYSKANIA PRZYCHODÓW	59464	59464	59464	4955
III. DOCHÓD	29336	26336	26336	2445
odpis na cele konsumpcyjne	25344	25344	25344	2112
IV. ZYSK POZOSTAŁY	3992	3992	3992	333

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 5a. Projekcja bilansu (w zł) Wariant I

Wyszczególnienie	Stan na dzień rozpoczęcia działalności	Stan na koniec I roku	Stan na koniec II roku	Stan na koniec II roku
AKTYWA				
I. MAJĄTEK TRWAŁY	5767	4815	3862	2910
II. MAJĄTEK OBROTOWY	5500	12935	19970	27005
Surowce	500	500	500	500
Wyroby gotowe		400	400	400
Środki pieniężne	5000	12035	19070	26105
III. RAZEM AKYWA	11267	17750	23832	29915
PASYWA				
I. KAPITAŁY WŁASNE	10767	17250	23332	29415
Kapitał podstawowy	10767	11167	11167	11167
Zysk pozostały z lat ubiegłych		0	6083	12165
Zysk pozostały z roku obrotowego		6083	6083	6083
II. KREDYTY I POŻYCZKI	0	0	0	0
III. ZOBOWIĄZANIA	500	500	500	500
IV. RAZEM PASYWA	11267	17750	23832	29915

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 5b. Projekcja bilansu (w zł) Wariant II

Wyszczególnienie	Stan na dzień rozpoczęcia działalności	Stan na koniec I roku	Stan na koniec II roku	Stan na koniec II roku
AKTYWA				
I. MAJĄTEK TRWAŁY	24619	21576	18533	15490
II. MAJĄTEK OBROTOWY	5500	12935	19970	27005
Surowce	500	500	500	500
Wyroby gotowe		400	400	400
Środki pieniężne	5000	12035	19070	26105
III. RAZEM AKYWA	30119	34511	38503	42495
PASYWA				
I. KAPITAŁY WŁASNE	29619	34011	38003	41995
Kapitał podstawowy	29619	30019	30019	30019
Zysk pozostały z lat ubiegłych		0	3992	7984
Zysk pozostały z roku obrotowego		3992	3992	3992
II. KREDYTY I POŻYCZKI	0	0	0	0
III. ZOBOWIĄZANIA	500	500	500	500
IV. RAZEM PASYWA	30119	34511	38503	42495

Źródło: Opracowanie własne.

Reasumpcja modułu III

Działalność opiekuńcza może być dobrym źródłem dodatkowych dochodów gospodarstwa rolniczego, sprawiając, że rodzina rolnicza będzie w stanie utrzymać się finansowo w jednym miejscu. Niezbędne jednak jest do tego połączenie funkcji dochodowych gospodarstwa rolniczego i podmiotu opiekuńczego.

Podsumowanie

Przeprowadzone rozważania i analizy pozwalają na wytypowanie gospodarstw małych ekonomicznie, jako podmiotów odpowiednich do podejmowania działalności opiekuńczej. Działalność produkcyjna tych gospodarstw powinna być zróżnicowana, co lokowałoby je w mieszanym typie produkcyjnym. Dochody z działalności rolniczej osiągnęte przez takie gospodarstwa zmuszają je do poszukiwania dodatkowych źródeł dochodów.

Koszty dostosowania gospodarstwa do prowadzenia działalności opiekuńczej zależą głównie od posiadanego już wyposażenia oraz możliwości inwestycyjnych gospodarstwa. Mogą one być znacząco niższe w podmiotach już posiadających infrastrukturę umożliwiającą podejmowanie podopiecznych (np. gospodarstwa agroturystyczne).

Analizy ekonomiczne działalności opiekuńczej wskazują na realną możliwość uzyskiwania dochodów z tej działalności na poziomie najniższego krajowego wynagrodzenia za pracę przy założeniu przeciętnie 22 dni opieki miesięcznie i 8 podopiecznych. Opłata miesięczna za opiekę nad jednym podopiecznym powinna wówczas wynosić 875 zł. Działalność opiekuńcza może więc być dobrym źródłem uzupełniania dochodów z działalności rolniczej.

Koszty dostosowań oraz wysoka kwota za opiekę powinny skłaniać do budowy systemu dofinansowania gospodarstw opiekuńczych na etapie podejmowania inwestycji (dotacje inwestycyjne) i w trakcie prowadzenia działalności (dotacje operacyjne do miejsca, dopłaty dla emeryta itp.).